

aut magna damna afferre solent. Ad tranquillitatem autem plurimum facit consideratio hæc, quod quantuncumque possideas, id totum minimum est totius terræ comparatione: ipsa verò terra totius orbis comparatione, ne puncti quidem instar est. Quid ergo tam amplum est, ut partem aliquam possidere dici possis? Eius verò, quod habes, nihil fermè tuum est, sed procuratorum, dispensatorum, famulorum, fictorum, amicorum, furum, si desint litigatores. Quin etiam qualis usus? quanto plures in culina, tanto plures qui tussunt, screant, tractant cibaria iisdem sordidis manibus, quibus feces detergunt, & stercorata vasa efferrunt. Ipsa verò vita quàm brevis est, cuius initium fini cohæret, & in cuius principio nihil certi habeas, in fine nihil supersit? Denique te ad teipso, miseres conuertere, & lætus viues. Inspice treremium calamitates, carceris duritiam, xenodochiorum fœditatem, stabulorum inopiam: in quibus stipula & fimus pro vestibus hominum sunt: cæterum nudi iacent media hyeme, squalore illuueque obliti, fame, frigore, morbisque variis afflicti, ut eorum multi ne manum quidem ad colligendam stipem extendere valeant. Intuere illum, qui iacet ad vrbs nostræ portam Ludouicam perpetuo in lecto, cuius pedes, præcisi à reliquo corpore, antè illum positi sunt. Narrat Chrysofomus, vidisse se Demophilum quemdam, claris parentibus ortum, iam quindecim annis perpetuò trementem, in summa paupertate, cum vnicò seruo trahere vitam. Alium nomine Aristophneum Bythinium, conuulsionibus totum distortum, iam per sexennium in maxima omnium rerum inopia cum ancilla solum vixisse, cum nullus ob fœtoris magnitudinem illi appropinquare auderet. Conuertere te deinde ad damnatos ad metalla, ad lapidicinas, captiuosque Turcarum, vbi vxor, filiique singuli diuersis dominis venduntur, distrahendi & asportandi in longinquissimas regiones, vnde nec suorum nomina audire licebit: filia & vxor prostituuntur, filij in catehis impuberes ad fœda ministeria, puberes ad fodiendam terram adiguntur, & tamen hi omnes viuere volunt, tu verò deploras tuam calamitatem. Quid de priuatis omnibus dicam, nulla domus miseria aut cruce sua caret. Si diues, insidiæ, liuor, discordiæ: si pauper, omnia desunt. Inde morbi & metus omnia exagitant. Hæc cum tu considerabis, in summa tranquillitate viues. Restat, ut de prudentia agamus, in qua factò magis, quàm verbis opus est. Peccatur autem circa illam multis modis. Primum, ignorantia præceptorum, quæ hic traduntur: vsu quoque, atque ob id consuetudines loci callere oportet. Quòd verò plurimum obest huic virtuti, est improuisum consilium, seu stultitia tua, seu arte inimicorum vel tecum tractantium, seu quòd rei natura & præceptis occasio nihil temporis det. Aduersus duos primos errores te exercebis diligenter, si non vnquam quidquam proferas aut deliberes, nisi perfectè intellecta re: item re etiam intellecta, nisi consilio peritorum in ea re adhibito. Nihil etiam arduum aggrediaris, nisi prius parentibus aut fratribus aut conianctissimis adhibitis in consultationem. Responsum quoque in diem sequentem differas, etiam in leuibus negotiis, quæ inchoaturus es. Persæpè enim ex leuibus initiis magnæ in tota vita mutationes eueniunt. Considera etiam cum quibus negotium tractas, amicine sint an inimici aut æmuli tui, item prudentes an stulti, improbine an simplices, quæ causa eos impellat, ut te sollicitent. Semper verò ab his, qui te vrgent cauebis, & rem ipsam, quo magis impellunt, differes. Doli enim pellis est celeritas, & qui vrget, dolum armat: qui retardat & remittit, compedes illi iniicit. In repentinis autem casibus, quantum potes, te retrahe, & id saltem cognosce, an doli quidquam subsit? Id etiam caue, ne in irreparabilia mala te conicias. Deinde, quos potes in consilium adhibe, & Deum in primis roga atque consule. Optimum est autem ut prius periculo occurras, quam vi ipsius rei, totiusque negotij coactus atque inconsultus ad rem accedas. Casus quoque prudentiæ consilia ne perturbet. Si audis falsam narrantem, assentiri melius puta, quàm contendere: sed, si potes, non audire melius est. Abstinebis etiam scommatibus, memor eius, quòd accidit Antiphonti à Dionysio, & Pertinacis filio à Caracalla, cum eum Geticum, quòd fratrem Getam occidisset, per iocum appellasset: statim enim occisi sunt ab illis quos scommate offenderant. In vniuersum autem memineris maximam stultitiæ partem, imò totam fermè, in nimia de se ipso existimatione consistere. Nam qui minus, quàm decet, de se pollicentur, hos timidus solemus nominare,